ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Το τέλος του φθηνού χρήματος προκαλεί νέες χρηματοοικονομικές αναταράξεις στις αναδυόμενες αγορές και επιτείνει την ανησυχία όσον αφορά τη διεθνή οικονομική σταθερότητα.

Του **ΜΩΥΣΗ ΛΙΤΣΗ**

Τι κοινό έχουν η Τουρκία, η Αργεντινή, η Ινδία, η Νότιος Αφρική και η Ουκρανία; Τίποτα πέραν του ότι για τους γύπες των αγορών ανήκουν συλλήβδην στο «καλάθι» των αναδυόμενων οικονομιών: οικονομιών που αναπτύσσονται ταχέως χάρη στα δολάρια που δανείζει η Γουόλ Στριτ, κάνοντας τα εθνικά τους νομίσματα ευάλωτα σε υποτιμήσεις και αυξήσεις επιτοκίων για την ανάσχεση του πληθωρισμού, δημιουργώντας παράλληλα με τις εντεινόμενες κοινωνικές και πολιτικές ταραχές ιδίως στην Τουρκία(αλλά και την Αργεντινή και την Ουκρανία) ένα νέο εκρηκτικό μείγμα, που έφερε αυτόματα στο νου των διεθνών οικονομικών αναλυτών το προηγούμενο της κρίσης στις αναδυόμενες αγορές του 1997.

Από την κατάρρευση τότε του ταϊλανδέζικου μπαχτ, φθάσαμε στη συνολική νομισματική-χρηματοπιστωτική κατάρρευση ολόκληρης σχεδόν της νοτιοανατολικής Ασίας, των γνωστών «τίγρεων» όπως αποκαλούνταν τα οικονομικά «θαύματα» της ασιατικής μεγαλομανίας με σήμα κατατεθέν τους σύγχρονους γυάλινους ουρανοξύστες με τα διαφημιστικά χρωματιστά τρέιλερ γνωστών πολυεθνικών τραπεζών και όχι μόνο. Από την Ασία η κρίση εξαπλώθηκε στη Ρωσία, η οικονομία της οποίας κατάρρευσε, στη Βραζιλία και την Αργεντινή, ενώ αλώβητη δεν είχε μείνει ούτε η προ-ευρώ Ελλάδα της δραχμής, υπενθυμίζοντας μας ότι το εθνικό νόμισμα από μόνο του, δεν μπορεί να λύσει τα ογκούμενα προβλήματα που δημιουργεί ο παγκοσμιοποιημένος καπιταλισμός των χρηματοπιστωτικών αγορών.

Η υποτίμηση της τουρκικής λίρας

Χαρακτηριστικότερο παράδειγμα της νομισματικής αναταραχής των τελευταίων ημερών

είναι η Τουρκία, όπου η κεντρική τράπεζα της χώρας προχώρησε την Τρίτη σε μεγάλη αύξηση των επιτοκίων, από 4,5% σε 10% και από 7,75% σε 12%, προκειμένου να αποτρέψει την περαιτέρω υποτίμηση της λίρας, που πέρυσι είχε υποχωρήσει κατά 30% περίπου έναντι του δολαρίου. Η λίρα έχει υποχωρήσει κατά 16% έναντι το δολαρίου από τις αρχές Δεκεμβρίου, συγκαταλέγοντάς την στα νομίσματα με τις χειρότερες επιδόσεις στον κόσμο μαζί με τα νομίσματα της Αργεντινής και της Νότιας Αφρικής.

Η Τουρκία του «νεοθωμανού» Ταγκίπ Ερντογάν που υποτίθεται άφηνε πίσω τις ατέρμονες νομισματικές κρίσεις του 2000, που «έδιωχνε» το ΔΝΤ, κάνοντας ακόμη και πολλούς από τους δικούς μας «τουρκοφάγους» να ζηλεύουν με τον τουρκικό «τσαμπουκά», γίνεται ξανά επίκεντρο μιας κρίσης, της οποίας τα παλιρροιακά κύματα άγγιξαν τη Γουόλ Στριτ και το υπόλοιπο χρηματιστηριακό σύμπαν-για το τουρκικό «success story» που μπάζει νερά γράφαμε σε αυτό εδώ το Blog, πέρυσι τον Ιούνιο (http://oikonomiallomati.blogspot.gr/2013/06/t-success-story.html?view=magazine). Ο δείκτης S&P 500 είχε υποχωρήσει για φέτος μέχρι τη Δευτέρα 28/01(μία ημέρα πριν την αύξηση των τουρκικών επιτοκίων) κατά 3,6%. Το ίδιο χρονικό διάστημα ο δείκτης MSCI των αναδυόμενων αγορών είχε υποχωρήσει 7,1%.

Οι αγορές «ξαφνικά» θυμήθηκαν το υψηλό τουρκικό έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών, το οποίο ανέρχεται σε 60 δισ. δολάρια το χρόνο και το 80% του οποίου χρηματοδοτείται μέσω βραχυπρόθεσμου δανεισμού. Τα τουρκικά συναλλαγματικά αποθέματα ανέρχονται σε 33 δισ. δολάρια, ποσό αρκετό για να καλύψει τις εισαγωγές για ενάμιση μήνα περίπου. Από την άλλη η αύξηση των επιτοκίων για να σταματήσει η ελεύθερη πτώση της λίρας, κάνει ακριβότερο το κόστος του χρήματος και απειλεί την ανάπτυξη η οποία είχε ήδη περιοριστεί στο 2,2% το 2012 από 8,9% την προηγούμενη χρονιά. Ο Ταγκίπ Ερντογάν επιτέθηκε στο «λόμπι των επιτοκίων» και τα έβαλε με τα ξένα ΜΜΕ που συνωμοτούν εναντίον του. «Ασφαλώς και είμαι κατά της αύξηση των επιτοκίων», δήλωσε ο Ερντογάν μετά την απόφαση της κεντρικής τράπεζας, εκτοξεύοντας έμμεσα απειλές: «Αν κάτι συμβεί στο μέλλον θα είναι υπεύθυνοι(σ.σ. εννοεί το διοικητικό συμβούλιο της τράπεζας)». «Η τουρκική οικονομία δεν θα επηρεαστεί από το σαμποτάζ», πρόσθεσε.

Η Τουρκία από αγαπημένος διαμεσολαβητής των δυτικών συμφερόντων στην ευρύτερη

περιοχή της Μέσης Ανατολής και της κεντρικής Ασίας, εξελίσσεται ξανά σε «αποπαίδι» του διεθνούς οικονομικού συστήματος. Τα τουρκικά επιτόκια είναι από τα υψηλότερα στην Ομάδα των Είκοσι πιο Αναπτυγμένων Οικονομιών(G20).

Ο Ταγίπ Ερντογάν ανήλθε στην εξουσία την επαύριον της τελευταίας μεγάλης χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2001, πλασάροντας εαυτόν ως ηγέτη μιας νέας πιο υγιούς οικονομικά Τουρκίας, που θα μπορούσε να παίξει, πατώντας στο οθωμανικό της παρελθόν, μεγαλύτερο ρόλο στη διεθνή πολιτική σκηνή, αξιοποιώντας τις καλές της σχέσεις με τον αραβικό κόσμο, το Ιράν αλλά και το Ισραήλ(παρά την πρόσφατη ρήξη στις σχέσεις των δύο κρατών).

Για το κατά πόσο τα προεόρτια μιας ευρύτερης κρίσης θα επηρεάσουν εκτός από το εύφλεκτο εσωτερικό πολιτικό και κοινωνικό σκηνικό και τις νεοθωμανικές βλέψεις του Ερντογάν, μένει ακόμη να φανεί.

Αργεντινή δύσκολα και χωρίς κοραλίτο

Η Τουρκία δεν είναι άλλωστε η μόνη αναδυόμενη αγορά, που τρικλίζει. Η Αργεντινή είναι η άλλη χώρα η οποία βρίσκεται στο επίκεντρο της πρόσφατης νομισματικής αναταραχής. Το αργεντίνικο πέσο που «απελευθερώθηκε» από τα δεσμά του δολαρίου το 2001, υποτιμήθηκε κατά 15% την προηγούμενη εβδομάδα, αναγκάζοντας την κυβέρνηση του Μπουένος Άιρες να επιτρέψει περιορισμένες αγορές δολαρίων μόνο για όσους έχουν εισόδημα 7.200 πέσο το μήνα(900 δολάρια). Μόνο το 20% του πληθυσμού διαθέτει τέτοιου είδους εισόδημα. Τη Δευτέρα η κεντρική τράπεζα της χώρας ξόδεψε 135 εκατ. δολάρια για τη στήριξη του πέσο. Τα συναλλαγματικά αποθέματα της χώρας μειώθηκαν από 52,7 δισ. δολάρια το 2011 σε μόλις 28,9 δισ. δολάρια, με το μεγαλύτερο μέρος τους να προορίζεται για την αποπληρωμή χρεών σε ξένες τράπεζες. Τα επιτόκια αυξήθηκαν επίσης στο 6%.

Η υποτίμηση του πέσο και η νομισματική αναταραχή στην Αργεντινή έρχεται να μας υπενθυμίσει με τον πιο άγριο τρόπο ότι η φαινομενική ρήξη των κυβερνήσεων Κίρχνερ με τους διεθνείς πιστωτές δεν ήταν αρκετή, αφού δεν συνοδεύτηκε από ευρεία σε αντικαπιταλιστική κατεύθυνση αναδιάρθρωση της οικονομίας. Η ανάκαμψη της

αργεντίνικης οικονομίας οφείλονταν σε μεγάλο βαθμό στη θέση της Αργεντινής ως σημαντικής εξαγωγικής χώρας σε πρώτες ύλες, τρόφιμα και κρέας, παρά σε αυτή καθεαυτή την αποδέσμευση του πέσο από το δολάριο, η οποία δεν συνοδεύτηκε από ουσιαστικές φιλολαϊκές αλλαγές, με αποτέλεσμα τον τελευταίο καιρό ο λαός της Αργεντινής να βρίσκεται ξανά στους δρόμους.

Οι αναλυτές ξορκίζουν το ενδεχόμενο ενός νέου 1997, λέγοντας ότι οι αναδυόμενες οικονομίες είναι καλύτερα θωρακισμένες από ότι τότε, διαθέτουν ικανοποιητικά συναλλαγματικά αποθέματα και τα νομίσματά τους δεν είναι συνδεδεμένα με το δολάριο. Επαινούν μάλιστα τον κρατικό παρεμβατισμό της Κίνας, τον οποίο θεωρούν «εγγύηση» ότι το Πεκίνο θα μπορέσει να διαχειριστεί την κρίση έτσι και φθάσει μέχρι εκεί.
Όπως και το 1997 η ασιατική νομισματική κρίση ήταν προεόρτια των κατοπινών ακόμη μεγαλύτερων κρίσεων του διεθνούς οικονομικού συστήματος(χρηματιστηριακή κατάρρευση dot.com, χρηματοπιστωτική κρίση 2008), έτσι και η παρούσα αναταραχή που έχει αρχίσει να σκιάζει από την Τουρκία μέχρι την Αργεντινή και από τη Νότια Αφρική μέχρι την Κίνα, αποτελεί ένα ακόμη επεισόδιο της κρίσης του διεθνούς καπιταλισμού, σε έναν ακόμη πιο αλληλοεξαρτώμενο χρηματοπιστωτικά κόσμο από ότι ήταν το 1998.

Αν μάλιστα τότε η Fed κατάφερνε με το κλασικό εργαλείο της μείωσης των επιτοκίων να σταματήσει τα κύματα της κρίσης έξω από τις αμερικανικές ακτές, η αμερικανική Ομοσπονδιακή τράπεζα τώρα έχει ξεμείνει από… όπλα. Αντιθέτως είναι η πολιτική του φθηνού χρήματος που ακολούθησε η Fed και σε μικρότερο βαθμό οι άλλες κεντρικές τράπεζες, που προκάλεσε την πρόσφατη κρίση.

Τελειώνουν… τα δολάρια της Fed

Ο πρόεδρος της Fed Μπεν Μπερνάνκι έχει εδώ και καιρό προαναγγείλει το τέλος του φθηνού χρήματος και έχει από τον προηγούμενο μήνα ανακοινώσει τον περιορισμό της αγοράς ομολόγων από 85 δισ. δολάρια σε 75 δισ. δολάρια το μήνα. Οι ΗΠΑ έχουν ξοδέψει από το 2008 που κατάρρευση η Lehman Brothers, περισσότερα από 4 τρισ. δολάρια στο πρόγραμμα αγοράς ομολόγων. Ένα πρόγραμμα έμμεσης κοπής χρήματος, το οποίο δεν πήγε βέβαια στην αντιμετώπιση των αναγκών του αμερικανικού λαού που πιέζεται από περικοπές και

δημοσιονομικές προσαρμογές των επί μέρους οικονομικών των αμερικανικών πολιτειών, αλλά στις υψηλότερες αποδόσεις στα χρηματιστήρια και τα νομίσματα των αναδυόμενων οικονομιών, στα ακίνητα της Κίνας και όποια άλλη προσοδοφόρο παρασιτική επένδυση προσφέρει η διεθνής κεφαλαιαγορά.

Το πρόγραμμα αγοράς ομολόγων της Fed συνέβαλε στο να δημιουργηθεί πιστωτική φούσκα σε αναπτυσσόμενες οικονομικά χώρες όπως η Τουρκία και η Βραζιλία. Οι συσσωρευμένες εισροές κεφαλαίων στις αγορές ομολόγων των αναδυόμενων οικονομιών έφθασε από το 2008 στα 1,1 τρισ. δολάρια, σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη του ΔΝΤ.

Οι κυβερνήσεις των ΗΠΑ και της Ευρώπης, αναφέρει έκθεση του ινστιτούτου McKinsey εξοικονόμησαν 1,6 τρισ. δολάρια μεταξύ 2007 και 2012, χάρη στα χαμηλά επιτόκια των κεντρικών τραπεζών.
Όπως διαβάζουμε σε άρθρο του οικονομολόγου του Χάρβαρντ Richard Cooper για το Project Syndicate «οι αμερικανικές και ευρωπαϊκές επιχειρήσεις εκτός χρηματοπιστωτικού τομέα εξοικονόμησαν 710 δισ. δολάρια χάρη στο χαμηλότερο κόστος εξυπηρέτησης του χρέους και τα πάμφθηνα επιτόκια, ενισχύοντας τα κέρδη τους κατά 5% περίπου στις ΗΠΑ και τη Βρετανία και κατά 3% στην ευρωζώνη».

Στο ίδιο άρθρο διαβάζουμε ακόμη: «Οι αναδυόμενες οικονομίες επωφελήθηκαν επίσης από την πρόσβαση σε φθηνά κεφάλαια. Οι αγορές από ξένους, κρατικών και επιχειρηματικών ομολόγων από τις αναδυόμενες οικονομίες σχεδόν τριπλασιάστηκε μεταξύ 2009 και 2012, φθάνοντας στα 264 δισ. δολάρια. Μερικές από τις επενδύσεις αυτές χρηματοδοτήθηκαν αρχικά μέσω δανεισμού από τις αναπτυγμένες οικονομίες. Καθώς τα προγράμματα ποσοτικής χαλάρωσης(σ.σ. αγοράς ομολόγων) τελειώνουν, οι αναδυόμενες οικονομίες θα δουν εκροή κεφαλαίου».

«Αντιθέτως τα νοικοκυριά στρες ΗΠΑ και την Ευρώπη έχασαν 630 δισ. δολάρια σε καθαρά εισοδήματα από τόκους, εξαιτίας της ποσοτικής χαλάρωσης. Αυτό έπληξε τα παλιότερα νοικοκυριά τα οποία διέθεταν σημαντικά περιουσιακά στοιχεία που σχετίζονταν με τόκους και ευνόησαν τα νεώτερα νοικοκυριά που είναι καθαροί δανειστές».

Φοβίζει η Κίνα

Αυτό που τρομάζει περισσότερο τις αγορές είναι η Κίνα η οποία παραμένει «ατμομηχανή» της παγκόσμιας οικονομίας. Σε πρόσφατό σχόλιο του στην εφημερίδα Financial Times, ο Ρουχίρ Σάρμα, επικεφαλής του τμήματος αναδυόμενων αγορών στην Morgan Stanley Investment Management, προειδοποιεί ότι η Κίνα βρίσκεται αντιμέτωπη «με σοβαρούς κινδύνους μιας μεγάλης επιβράδυνσης ή και κάτι χειρότερου».

Το λεγόμενο σκιώδες τραπεζικό σύστημα της Κίνας, ένα ανεπίσημο δίκτυο διοχέτευσης πιστώσεων και ρευστού στην κινεζική αγορά, εκτιμάται ότι έχει συσσωρεύσει χρέη ύψους 4,8 τρισ. δολαρίων. Η αύξηση των κινεζικών επιτοκίων στην προσπάθεια των αρχών να καταπολεμήσουν τον πληθωρισμό και αποθαρρύνουν την υπερχρέωση, απειλεί τη βιωσιμότητα του κινεζικού τραπεζικού συστήματος. Στην τελευταία της έκθεση Global Data Watch η JP Morgan αναφέρει: « Η αύξηση των επιτοκίων στη διατραπεζική αγορά, όσο η ρευστότητα παραμένει σφικτή, συνεχίζει να ανεβάζει το κόστος δανεισμού και σε συνδυασμό με τη μικρότερη ανάπτυξη, εγκυμονεί κινδύνους για έντονα χρηματοπιστωτικά στρες».

Μία επιβράδυνση της κινεζικής ανάπτυξης θα έχει άμεση επίπτωση σε χώρες εξαρτημένες οικονομικά από την Κίνα, όπως η Βραζιλία, η Νότιος Αφρική και η Αυστραλία, που την προμηθεύουν κυρίως με πρώτες ύλες, αλλά και στις οικονομίες της νοτιοανατολικής Ασίας που λειτουργούν ως προμηθευτές σημαντικών μερών που έχει ανάγκη η κινεζική βιομηχανία. Αν σε όλα αυτά λάβει κανείς υπόψη τους παραλληλισμούς που έκανε στο Νταβός, ο ίδιος ο Ιάπωνας πρωθυπουργός Σένζο Άμπε με το γερμανοβρετανικό ανταγωνισμό που οδήγησε το 1914 στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, εν μέσω κλιμακούμενης έντασης μεταξύ Ιαπωνίας και Κίνας για την αμφιλεγόμενη κυριότητα του νησιωτικού συμπλέγματος στην ανατολική Ασία Senkaku(για τους Ιάπωνες) ή Diayu(για τους Κινέζους) δεν έχει παρά να ανησυχεί για το που οδηγείται ο πλανήτης με εκατομμύρια ήδη θύματα του ακήρυχτου οικονομικού πολέμου της επί μια εξαετία συνεχιζόμενης διεθνούς οικονομικής κρίσης. Οι συχνές μάλιστα αναφορές στο 1914 με αφορμή την κρίση στην ευρωζώνη-ΕΕ καθιστά επιτακτική την ανάγκη να ανατρέξουμε σε εκείνη την πρώτη μεγάλη ήττα του διεθνούς εργατικού κινήματος, προκειμένου να αποτρέψουμε τα τύμπανα του σωβινισμού-εθνικισμού που κτυπούν όλο και πιο δυνατά.

ΥΓ: Μόνο θυμηδία μπορούν να προκαλούν οι υποσχέσεις Σαμαρά για έξοδο στις αγορές και απαρχή του τέλους των ελληνικών δεινών, εν μέσω εντεινόμενων διεθνών

χρηματοοικονομικών αναταράξεων.

Πηγή:oikonomiallomati.blogspot.gr